

WAT WE
DEDEN
IN 2023

BESTE, ...	03
1. IN VOGELVLUCHT	04
2. WAT WE DEDEN IN DE WINTER	07
3. WAT WE DEDEN IN DE LENTE	13
4. WAT WE DEDEN IN DE ZOMER	22
5. WAT WE DEDEN IN DE HERFST	26
WIJ ZIJN WAT WE DOEN	33

BESTE,

Het was een jaar van plannen maken voor de toekomst en de oogst binnenhalen van de voorgaande jaren. Het succes van 2023 vergelijk ik met een vruchtbare oogst - het resultaat van toewijding, inspanning en strategische planning. Ik noem even een paar voorbeelden van die successen, zoals dat we een extra tournee van *Angry Young Men* organiseerden voor speciale groepen. Door de overweldigende hoeveelheid extra aanvragen organiseerden we in voorjaar van 2023 een kleine herneming voor o.a. de burgemeester van Amsterdam en het Ministerie van Justitie en Veiligheid. Met forensisch onderzoeksnetwerk SCIN en mentorprogramma de Rotterdamse Douwers legden we de voorstelling op film vast om deze langer en voor een breder publiek toegankelijk te maken.

We zijn gevraagd om het Koningsdagconcert te regisseren en we begonnen een intensieve samenwerking op te bouwen met de Theaterdelta Zuid-Holland; De Goudse Schouwburg, Leidse Schouwburg en Kunstmin. En we werden genomineerd voor de Gouden Krekel.

Maar het was niet alleen een oogstjaar. We zitten vol in de plannen voor de toekomst. Goede dingen komen onze kant op en in plaats van constant naar buiten toe te treden om steeds mensen proberen te betrekken bij wat we doen, worden we nu gevonden door allerlei partijen. Het is een samenwerking geworden en dat maakt plannen maken voor de toekomst alleen maar interessanter.

2023 was namelijk ook het jaar van door ontwikkelen; in de samenwerkingen, met de jongeren in de jongerenprogramma's bij de voorstellingen en in onze eigen ontwikkeling als organisatie. Het bewijst dat wanneer je langer met een groep en een onderwerp werkt, dat ons ook voedt. Maar het vraagt ook van ons dat we scherp zijn, want we kunnen niet elke keer hetzelfde trucje opvoeren. We moeten blijven reflecteren op wat we gedaan hebben en waar we staan. Om vervolgens weer een nieuwe stap te bedenken en te kunnen maken.

Het succes dat we nu ervaren, is niet het resultaat van toeval. We hebben geïnvesteerd in talentontwikkeling en het opbouwen van sterke en langdurige relaties en samenwerkingen met maatschappelijke organisaties en overheden. Door, na het succes van *Hoe ik talent voor het leven kreeg*, op eigen kracht door te gaan, zijn we nog dieper in onze eigen methode gedoken en hebben het moment gepakt om die aan te scherpen en te stroomlijnen. Soms gingen we daarbij over onze eigen grenzen om de oogst veilig te stellen. Hoewel we volop genieten van de huidige oogst, is het belangrijk om terug te kijken. Wat hebben we geleerd tijdens deze periode van groei?

Het was ook het jaar van uitbreiding van onze redactie. Marisa, Jasja en Jacqueline versterkten het team met hun inzet op het gebied van social media, de jongerentrajecten en productie. Ook de mensen die betrokken zijn bij onze projecten ontwikkelden zich door, zoals de jongerengroep die voor en achter de schermen meewerkte aan *So Far So Good*.

Zoals we onze projecten steeds in andere vormen gieten, zo doen we dat ook met dit jaarverslag. Daar waar u van ons gewend bent dat het jaarverslag geschreven werd als een chronologische reflectie op het jaar, hebben we nu gekozen om deze reflectie te duiden met behulp van de nieuwsbrieven van Floris. In plaats van per maand aan te geven waar we mee bezig waren, wordt het jaar opgedeeld in vier seizoenen, met telkens de nieuwsbrief als startpunt van een seizoen.

Hopelijk vindt u het ook fijn om het op deze manier te lezen,

Rachid Benhammou
Redacteur onderzoek en ontwikkeling
WAT WE DOEN
Rotterdam, maart 2024

WAT WEE DEEDEN

IN VOGELVLUCHT

Foto: Mo Alzoabi

januari
kick off met eerste lezing
SO FAR SO GOOD
de coproductie met Theater Rotterdam

Foto: Mark Engelen

maart
een kleine herneming van
ANGRY YOUNG MEN (2022)
voor speciale groepen in
Amsterdam, Rotterdam en
Den Haag

Foto: Anne Reitsma

april
Floris regisseert het
KONINGSDAGCONCERT in Ahoy

JAN

FEB

MRT

APR

MEI

JUN

februari
opnames **YEMMA** voor BNNVARA
(naar het bekroonde boek van
Mohammed Benzakour).

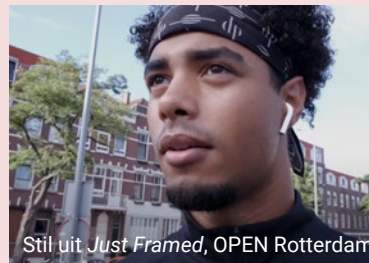

Foto: Sanne Donders

april
ANGRY YOUNG MEN
wint de Buma Music Award

Foto: Hussein Al Khayat

Stil uit *Just Framed*, OPEN Rotterdam

maart-mei
bij **SO FAR SO GOOD**
maken we met OPEN Rotterdam TV
de miniserie *Just Framed*

Foto: Salih Kiliç

juni
SO FAR SO GOOD speelt drie weken op
locatie in Rotterdam

JUL — AUG

Foto: Mo Alzoabi

september
ANGRY YOUNG MEN
wint Zilveren Krekel

Foto: Salih Kiliç

SEP — OKT — NOV

september-november
SO FAR SO GOOD
op tournee langs meer dan 30 steden

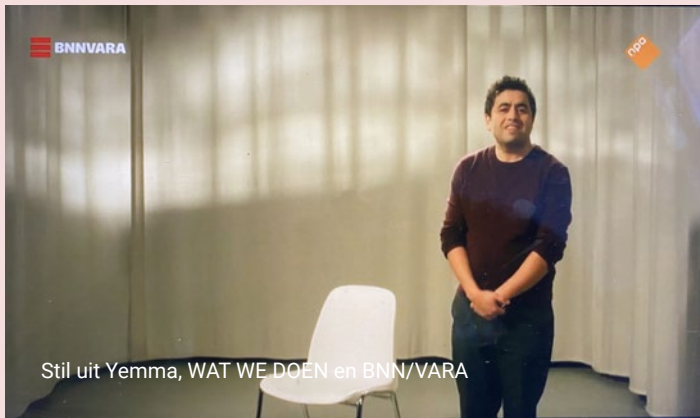
Beeld: Caravaggio, Ontwerp: Undog

november - december
voorbereidingen podcastserie
TUSSEN KUNST EN MISDAAD
met het RIEC en Pompstation.

Foto: Wannes Cré

DECEMBER
december
kickoff reeks viewings van
YEMMA in Theater Zuidplein
met de gemeente Rotterdam

Stil uit Yemma, WAT WE DOEN en BNN/VARA

vanaf september
YEMMA
is te zien op NPO start

Foto: Mark Engelen

december
start repetities
MENSEN ZOALS JIJ

WAT WEE DEEDEN

IN DE WINTER

Rotterdam, 12 januari 2023

Beste,

De beste wensen voor het jaar dat net begonnen is. Heb je de afgelopen dagen teruggekeken naar het jaar dat achter ons ligt? Wat was het voor een jaar, in steekwoorden? Wij worden tot dat terugkijken een beetje verplicht, omdat we elk jaar een jaarverslag schrijven. Toch kijk ik liever vooruit deze dagen, omdat er zo veel mooie dingen op ons liggen te wachten.

Allereerst hebben we deze maand de eerste lezing van **So Far So Good**, het vervolg op **Angry Young Men**. Over framing en polarisatie, met theater en dans en een mix van acteurs, dansers en jongeren op het podium. Ik ben de laatste scène aan het schrijven en vind het uitdagend om aan te werken, want normaal vertel ik bijna alles met woorden. Nu moet ik in mijn script 'gaten' laten voor de choreografieën van Donna Chittick. Gelukkig zijn de gesprekken met haar heel inspirerend. En eigenlijk kan ik niet wachten tot ik die dans kan zien. Maar eerst maar eens een goed script afmaken, dat de acteurs voor de hele cast en crew kunnen voorlezen. En dan genoeg jongeren overtuigen dat ze een hele tournee op het podium willen staan.

In februari gaan we onze voorstelling **Yemma** opnemen voor de NPO. We zijn met de filmregisseur en de cameraman aan het zoeken naar een vorm van filmen die de kijker thuis een zelfde ervaring geeft als die de kijker in het theater had. De kracht van dit verhaal van Mohammed Benazakour over zijn Berbermoeder in een Nederlands verpleeghuis zit 'm in het persoonlijke. Vanaf het podium kon acteur Yahya Gaier tegen het publiek praten en hen erbij betrekken. Nu werken we aan een choreografie van hem en de camera waarin hij heel direct tegen de camera praat en je als het ware meeneemt die wereld van de ouderenzorg in. Ik kijk uit naar die week draaien in een filmstudio.

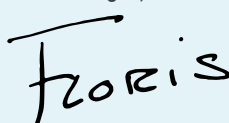
In maart hebben we een kleine tweede tournee van **Angry Young Men**. En het bijzondere is: alle speelbeurten zijn op aanvraag. Een Ministerie, de burgemeester van Amsterdam en andere partijen wilden de voorstelling zo graag laten zien aan medewerkers en partners en dat konden we niet weigeren. Dus nu worden er locaties in allerlei steden geregeld, zoals gymzalen en buurtcentra om te spelen voor een mix van ambtenaren, jongerenwerkers, buurtbewoners en jongeren. Het zullen bijzondere nagesprekken worden.

Als laatste kijk ik nog even terug naar het staartje van vorig jaar, om ook nog verder vooruit te kijken naar wat er dit jaar nog meer gaat gebeuren. Half december 2023 zitten we met de redactie bij Niffo, een culturele werkplaats voor jongeren vlakbij ons kantoor. We hebben een zogeheten 'ontwerpsessie'. Sinds **Hoe ik talent voor het leven kreeg** klaar is doen we dat een keer in de zes weken om met elkaar de inhoud en praktische zaken van een project door te praten. Ik lees de openingscène voor van **Mensen zoals jij**, een voorstelling die ik op basis van mijn eigen familiegeschiedenis ga maken. In de afgelopen jaren heb ik veel voorstellingen gemaakt op basis van biografisch materiaal van anderen, maar waren we met WAT WE DOEN nog te veel aan het opbouwen om met aandacht dit best persoonlijke verhaal over zwijgen en taboes te vertellen. Maar hier met Judith, Remko, Špela, Aziza en Rachid aan tafel voel ik dat we er klaar voor zijn. In ieder geval om verder te gaan schrijven dan deze openingsscène.

Er ligt een goed jaar voor ons.

Ik hoop voor jou ook.

Hartelijk,

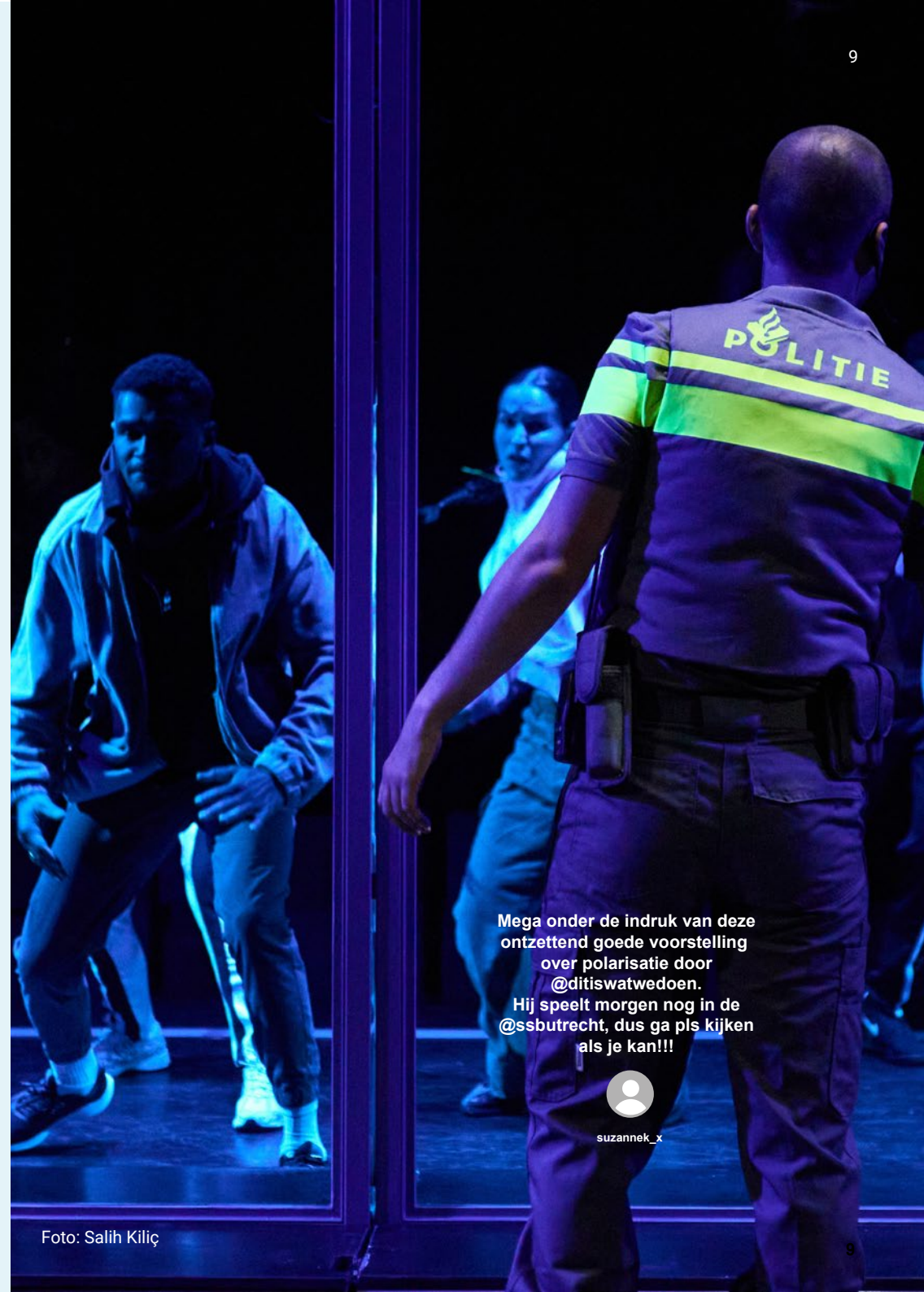
2.1 WAT WE DEDEN MET BEELDVORMING

We begonnen het jaar met de kick-off van *So Far So Good*, een coproductie van WAT WE DOEN met Theater Rotterdam. Zo een eerste lezing, waarbij het script werd voorgelezen door de acteurs, is altijd gezellig en leuk, maar tegelijkertijd ook spannend. Naast het team, crew en cast, proberen we telkens ook andere betrokkenen hiervoor uit te nodigen. Dit jaar waren dat onder andere jongerenwerkers en de jongeren die meewerkten aan *Angry Young Men*.

De afgelopen jaren ontwikkelden we een manier van werken waarin elk project in nauwe samenwerking wordt gemaakt met maatschappelijke partijen en ervaringsdeskundigen. Hierdoor wordt de impact van het maakproces, van de voorstelling en bijbehorende contextprogramma's versterkt. In het kader van de duurzaamheid en verdieping van die impact, zijn we begonnen met de programmaliijn *De jonge stad*. Hierin ontwikkelen we drie jaar achter elkaar een project over jongeren, opgroeien en beeldvorming. In deze drie projecten worden jongeren, jongerenwerk en -organisaties intensief betrokken bij het maken. *Angry Young Men* was het eerste deel. *So Far So Good* was deel twee. Het resultaat werd een opzweepende mix van theater en dans over framing en polarisatie, gebaseerd op de zogenaamde avondklokrellen van begin 2021 op de Beijerlandselaan. Na een periode van onderzoek en voorbereiding is het een voorstelling geworden die tegelijkertijd echt 'van Rotterdam-Zuid' is én een universeel verhaal vertelt over mensen en de behoefte om je gezien te voelen.

JUSQU'ICI TOUT VA BIEN

De avondklokrellen op de Beijerlandselaan hebben een diepe wond in de buurt achtergelaten en hadden een grote impact op ondernemers, politieagenten, bewoners én jongeren zelf. De dag erna kopten kranten met termen als 'Aleppo aan de Maas' en 'burgeroorlog'. De daders werden 'geschamed' en veroordeeld met behulp van snelrecht. Maar ondanks dat, vroegen weinigen zich af waarom zo veel jongeren die avond daar waren. Waarom waren ze zo boos? Dat vonden we opmerkelijk en inspireerde ons om deze voorstelling te maken.

Mega onder de indruk van deze ontzettend goede voorstelling over polarisatie door @ditiswatwedoen. Hij speelt morgen nog in de @ssbutrecht, dus ga pls kijken als je kan!!!

suzannek_x

De titel van de voorstelling refereert aan een uitspraak uit de Franse film *La Haine* over de rellen in de banlieues van Parijs in de jaren '90: "*Jusqu'ici tout va bien, jusqu'ici tout va bien, jusqu'ici tout va bien.*" (Tot nu toe gaat alles goed.) Dat herhaalt de man die uit een 50 verdiepingen tellend gebouw valt tijdens zijn val. De clou is dat het niet gaat om de val, maar hoe je uiteindelijk landt.

De filmmaker wil ons laten zien hoe we onszelf voor de gek houden. In Nederland kennen we dit ook. Zo is er de afgelopen jaren veel bezuinigd op buurtwerk en onderwijs (tot nu toe gaat alles goed, tot nu toe gaat alles goed). Zodra we zien dat er concrete problemen zijn die 'echt niet meer kunnen' (de landing), kan er bijna geen geld genoeg worden aangesleept om de problemen 'aan te pakken.' Het is een verwijzing naar een samenleving die haar verantwoordelijkheid niet pakt bij enorme sociale problemen. Een samenleving waarin individuen vervreemden en een prooi worden voor polarisatie, tegenstellingen en beeldvorming.

ONDERZOEK

Om zoveel mogelijk input op te halen en verschillende perspectieven aan te horen, spraken we allerlei mensen die direct betrokken waren bij de rellen of vanuit hun professe hiermee te maken hebben. Ron van Gelder was destijds de kwartiermaker van de winkelstraat en zorgde, samen met ondernemers en gemeente, voor leefbaarheid, samenhang en vernieuwing. Via hem kwamen we in contact met onder andere Sana el Fizazi, de stadsmarinier en met wijkagent Maurice Schnitker, die beiden voor, tijdens en na de rellen aanwezig waren en aan den lijve ondervonden wat de gebeurtenissen met de omwonenden en ondernemers deden. Nog zichtbaar geëmotioneerd haalden ze tijdens de gesprekken aan hoe zij zich voelden, wat ze met die gevoelens deden en hoe ze daarna weer aan de slag gingen in het gebied. Ook zijn er gesprekken geweest met ondernemers, jongeren, jongerenwerkers en verschillende mensen van de gemeente. We hoefden niet lang te zoeken naar deze mensen. Met *Angry Young Men* hebben we niet alleen een project neergezet; we bouwden ook een netwerk op waardoor men nu maar al te graag met ons in gesprek wilde of ons wees op andere interessante mensen.

De personages in de voorstelling zijn deels gebaseerd op de mensen die we gesproken hebben. Van zowel de geïnterviewden als bezoekers die betrokken waren geweest kregen we terug dat ze zich herkenden in de gebeurtenissen en de perspectieven daarop. Doordat zij, en daarmee hun peergroup, zich serieus genomen en gerepresenteerd voelden ontstond er ook een waardevol gesprek achteraf.

Foto: Salih Kiliç

JONGERENTRAJECT

Ook rondom *So Far So Good* ontwikkelden we een jongeren-contextprogramma. Bij *Angry Young Men* lag de focus in het jongerentrajec op performances voor en na de voorstelling, een podcastserie en korte filmpjes op social media. Bij *So Far so Good* gingen we nog een stapje verder en de betrokkenheid van jongeren bij en rondom de voorstelling en haar onderwerpen werd vergroot. Ze werden nog meer onderdeel van ons project, met nog een groter aandeel, om de zichtbaarheid te vergroten en om de interactie met het publiek te vergroten.

Jongeren konden nu op drie manieren, meewerken aan het project;

- Door mee te dansen in de voorstelling, samen met drie professionele dansers en drie acteurs.
- Door een docu-serie voor tv te maken over polarisatie en beeldvorming met henzelf in de hoofdrol.
- Door het gesprek aan te gaan met het publiek in de foyer.

Een van de redenen om subsidie voor drie projecten, onder de noemer *De jonge stad*, samen aan te vragen, was omdat we op die manier Rotterdamse jongeren en partijen die met hen te maken hebben veel langer en intensiever aan ons kunnen verbinden. Want hoe duurzaam is het als je voor één project een netwerk bouwt en dat daarna weer ontmantelt? En je ziet nu al dat deze manier van werken mooie dingen oplevert. Een groot deel van de jongeren die het contextprogramma bij *Angry Young Men* maakten (een zesdelige podcastserie en korte, persoonlijke solo's voor in de foyer) deed nu weer mee. En bij ieder van hen zag je een enorme groei.

Die energie en vertrouwen namen ze mee naar *So Far So Good*, waarin ze of op het podium staan of meewerken aan een vierdelige docu-serie voor tv, over jongeren en beeldvorming voor Open Rotterdam TV. En aan de andere kant zien we ook dat het netwerk van organisaties in Rotterdam steviger en groter wordt. Zo hebben we nu de samenwerking met Open Rotterdam TV, hebben we de krachten gebundeld met de Rotterdamse Douwers en zijn SOL (de welzijnsorganisatie in Rotterdam Zuid) en Stichting Maaszicht nauw betrokken geraakt. Maar we werken ook met het lokale consultancy bureau Hieroo aan een project over jongeren en kansenongelijkheid. *Angry Young Men* is een eerste stepping stone geworden waar we nu goed op doorbouwen.

In maart organiseerden we introductieavonden. Op deze avonden konden de deelnemers proeven aan wat hen de komende maanden te wachten stond, namelijk performen, dialoog voeren en media en journalistiek. Aan de hand van een aantal workshops, onder begeleiding van de choreograaf van de voorstelling Donna Chittick, acteur/maker Boyd Grund en journalist Zoë Pinto e Neto, gingen in totaal 20 jongeren aan de slag. Prachtig was het om te zien dat iedereen meteen meedeed, ook de wat schichtige jongeren. De introductieavonden waren een voorzetje op de repetities, trainingen en workshops die zouden volgen in aanloop naar de première. Fijn was het dat we konden beschikken over Jasja Renne, die aangetrokken was bij het jongerentrajec voor begeleiding van de jongeren en productieassistentie. Jasja is zelf nog jong en dat was een mooie bijkomstigheid in het contact met de jongeren. Want naast de begeleiding en aansturing, vonden we het ook belangrijk om gesprekken met de jongeren zelf te voeren over beeldvorming en polarisatie. Hoe beleven zij dat? Waar lopen ze tegen aan en hoe gaan ze daarmee om?

Wat belangrijk was bij de selectie van de professionele acteurs en dansers, was dat ze nauw zouden gaan samenwerken met een groep jongeren; amateurs waarvan sommigen ook nog een rugzak met zich meedroegen. Dat werkte ook andersom; tijdens de introductieavonden werd de jongeren ook duidelijk gemaakt dat ze nu onderdeel zijn van een geheel. En dat er daarom commitment van ze verwacht werd en verantwoordelijkheidsgevoel. Dat ze moesten beseffen dat het voor een lange periode was en dat er veel van ze gevraagd zou worden. Immers; het voortrajec zou bijna 3 maanden duren en de tournee ook.

Ook hier beseften we dat we twee werelden bij elkaar gingen brengen en dat gaf een mooi vooruitzicht maar was ook erg spannend. Zou dat werken; professionals en jongeren samen op het toneel? En was het haalbaar om een groep jongeren zo lang (een half jaar, met daar ook nog een zomerstop tussen) te behouden?

2.2 WAT WE DEDEN MET FILM

In de eerste maanden van het jaar begonnen we ook met iets waar we nog weinig ervaring in hadden, namelijk het maken van een filmische theaterregistratie. Het werken met digitale vormen begon als een noodzakelijk kwaad tijdens corona, maar groeide uit tot een innovatie op het gebied van publieksbereik. We bereikten er mensen mee voor wie de drempel om naar het theater te gaan soms te hoog is. Daarnaast kregen voorstellingen na afronding van een tournee een langer leven buiten de theaters.

In 2021 was onze voorstelling *Yemma*, naar het bekreunde boek van Mohammed Benzakour, in de Nederlandse theaters te zien geweest. De voorstelling ging over zorgen voor ouderen in onze diverse, snel veranderende samenleving. Omdat de tournee abrupt gestopt moest worden vanwege de coronamaatregelen, liet dat een onverzadigd gevoel bij ons achter. Daarom gingen we op zoek naar mogelijkheden om de voorstelling op een andere manier aan een groot publiek te laten zien. Met BNNVARA maakten we het plan om de voorstelling te bewerken voor televisie. De opnames waren onder leiding van filmregisseur Julius Ponten en met een volledige filmcrew, in een filmstudio. Het was nieuw en uitdagend om de kracht en boodschap van een voorstelling te vertalen naar het medium film. En dat is gelukt. Want deze filmische theaterregistratie is bijna net zo mooi geworden als de voorstelling zelf. De registratie was vanaf september te zien op NPO Start en was later in het jaar startpunt van gesprekken over cultuursensitief werken in de zorg.

Ook *Angry Young Men* hebben we opgenomen. Dit keer niet in een filmstudio, maar in Theater Zuidplein met inhoudelijk betrokken publiek. Met forensisch onderzoeksnetwerk SCIN en mentorprogramma de Rotterdamse Douwers legden we de voorstelling op film vast om deze langer en voor een breder publiek toegankelijk te maken.

SCIN (SCreen & IntervenE) is een onderzoeksproject van NeuroLabNL; een werkplaats waarin professionals vanuit Universiteiten, Hogescholen, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties samenwerken aan onderzoek en kennisverspreiding over hersenen, cognitie en gedrag.

Foto: Hussein Al Khayat

SCIN heeft als doel de screening en interventie in de forensische jeugdzorg te verbeteren door behandelprogramma's voor adolescente daders verder te professionaliseren.

Ook deze manier van samenwerken was nieuw voor ons. Ineens zaten we aan tafel met academische docenten en onderzoekers om het te hebben over hoe *Angry Young Men* ingezet kan worden binnen hun werkpraktijk. In de loop der maanden ontwikkelden we samen een aantal scholingsmodules, met het kijken van de registratie als vertrekpunt. Het is de bedoeling dat studenten en professionals de film kijken en op een aantal momenten met elkaar in gesprek gaan aan de hand vragen en met verdieping vanuit het onderzoek van SCIN. Met deze pilot gaan we ook in 2024 nog door.

WAT WE DEEDEN

IN DE LENTE

Rotterdam, 4 april 2023.

Beste,

Laatst was ik met mijn kinderen op het strand. Schoenen en broeken uit en met rode voeten van de kou toch lang in het water spelen. En dan ergens uit de wind weer opwarmen in de zon. Heerlijk. Het gevoel dat de lente weer begint en alles weer in beweging komt. Dit kan klinken alsof de afgelopen maanden een soort winterslaap waren, dat is zeker niet zo. Ik bedacht me dat ik je al sinds januari geen brief meer heb gestuurd en dat komt door een serie van projecten die mij en de rest van WAT WE DOEN heel goed bezig heeft gehouden in de tunnel die de winter vaak een beetje is. Ik zal je bijpraten.

De hele winter hebben we voorbereid voor **So Far So Good**, de nieuwe voorstelling die we met Theater Rotterdam gaan maken. Met Donna Chittick, de choreograaf, voeren we interessante gesprekken. De uitdaging met verschillende disciplines op het podium is voor ons om van die twee verschillende 'talen' (nu dus dans en theater) één taal te maken. Dat het niet theater met een dansje tussendoor wordt of andersom, maar een geheel. En dan hebben we nog een goed puzzelstukje toegevoegd, namelijk dat er niet alleen professionele acteurs en dansers meedoen, maar er ook Rotterdamse jongeren meebewegen en -dansen. En al die lijven en stemmen gaan samen het verhaal vertellen.

Het is voor ons essentieel dat jongeren deel uitmaken van ons maakproces. Op die manier doen we steeds een reality check. Wat zijn onze aannames eigenlijk? **So Far So Good** gaat over beeldvorming en tweedeling in de samenleving. Hoe wordt er naar hen gekeken? Wat vinden zij daarvan en wat voor effect heeft heersende beeldvorming rondom jongeren op hun leven?

En dan nog iets belangrijks over **So Far So Good**: je kan al kaarten kopen! Vanaf 9 juni spelen we in 't Klooster, waar ook ons kantoor zit, op 't Afrikaanderplein.

Het worden mooie avonden met verrassingen door de jongeren en bijzondere ontmoetingen. Ik hoop je daar te zien. En mocht je niet kunnen in juni of ver buiten Rotterdam wonen: we gaan vanaf september nog op tournee.

Nu we het toch hebben over het mixen van disciplines en mensen is er nog een geweldig project geweest de afgelopen maanden, namelijk het **Koningsdagconcert**. Op 19 april is dat concert in Ahoy als aftrap van het bezoek van de Koning aan Rotterdam met Koningsdag. Ik werd gevraagd voor de regie en heb vervolgens Winston Bergwijn (Winne), die de tracks voor **Angry Young Men** schreef, gevraagd om het samen te doen. Nu staan er ruim 150 artiesten klaar om in een combinatie van muziek, dans, spoken word en verhalen een verhaal over Rotterdam te vertellen. Het Rotterdams Philharmonisch Orkest met Imanuelle Grives en Laurien van Rijswijk (de "moeders" uit **Angry Young Men**), Winne met Broederliefde, Davina Michelle, Gery Mendes, Gerard Cox, Sabrina Starke, Loes Luca en heel veel anderen gaan voor de Koning en vierduizend anderen spelen. En dan is het ook nog op tv te zien op Koningsdag om 20.25 op NPO2.

En dan wil ik nog een speciaal moment noemen uit een van de voorstellingen van **Angry Young Men** tijdens de kleine tournee in maart. In een van die gesprekken zei een rechter: "Ik heb morgen een vergelijkbare zaak, maar nu ik dit gezien heb ga ik mijn uitspraak herschrijven".

Er zijn nog meer dingen te vertellen, maar laten we in juni in 't Klooster dan verder bijpraten. In de tussentijd hoop ik dat je mooie dagen hebt die steeds warmer worden.

Hartelijk,

Frans

3.1 WAT WE DEDEN MET ANGRY YOUNG MEN

Tijdens de tournee van *Angry Young Men* in 2022 bleven we constant werken aan de verbinding tussen uiteenlopende mensen en organisaties. We hadden niet kunnen dromen, dat we al tijdens deze tournee meer dan 50 aanvragen kregen voor extra voorstellingen en bouwden daarmee verder aan het netwerk van culturele en sociaalmaatschappelijke organisaties dat voor ons werk zo belangrijk is.

En zo gebeurde het, dat we tijdens de repetities en het jongeren-voortraject van *So Far So Good*, een kleine herneming organiseerden langs theaters, scholen, gymzalen, buurtcentra en andere bijzondere locaties. Dat was niet makkelijk, gezien de beschikbaarheid van cast, crew en jongeren. Maar met gepuzzel en doorzettingsvermogen, lukte het uiteindelijk om die extra voorstellingen te spelen. En ook dat bracht weer mooie dingen met zich mee. In

Amsterdam was burgemeester Halsema aanwezig en zij postte een selfie met Sunaida (een van onze jongeren) op social media. Daar waren we natuurlijk heel trots op, ook omdat de burgemeester van Arnhem hetzelfde deed tijdens de eerste tournee.

De mini tournee bracht weer nieuwe contacten met zich mee. Maar ook nieuwe reacties uit het publiek. Dat de voorstelling nog steeds de ogen opende van velen en mensen op een andere manier liet kijken naar het onderwerp, was voor ons weer zo een geluksmoment. We hebben bewezen dat we met een theaterproject mensen, organisaties en overheden aan het denken konden zetten en nog beter: aan het praten konden krijgen.

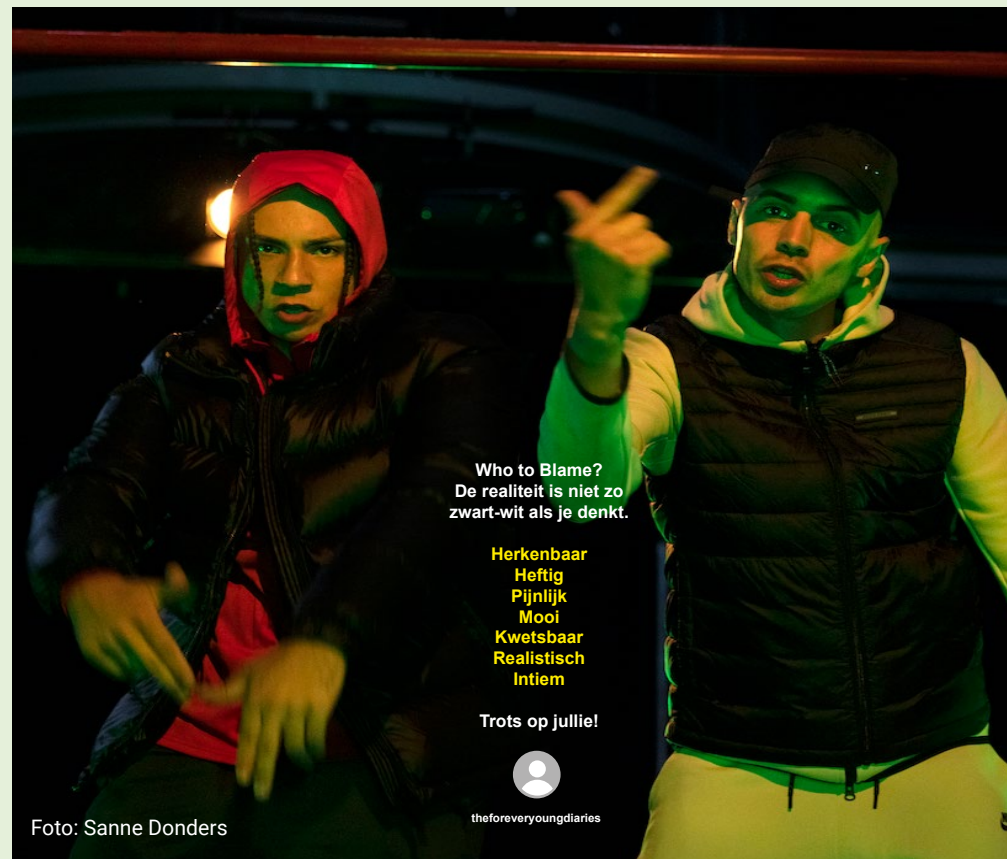

Foto: Sanne Donders

theforeveryoungdiaries

“Uit de vele reacties haal ik dat de voorstelling een diepe indruk heeft achtergelaten. Van jongeren die mij stug appen dat IEDEREEN deze voorstelling moet zien tot mensen uit het onderwijs die zich opnieuw bezinnen over hun rol. En ook ik heb nog lang nagedacht wat mijn ‘call to action’ is na de voorstelling - volhouden, doorzetten en uitbreiden van wat we al doen bij het Stagehuis, maar ook delen van kennis met en verbinden van organisaties ten behoeve van het relationeel werken met jongeren - het is misschien een lokale, bescheiden bijdrage, maar belangrijk genoeg - iedere dag weer.”

– Medewerker van het Ministerie van Justitie en Veiligheid in Den Haag

3.2 WAT WE DEDEN MET ONTWIKKELING

Na de introductieavonden voor de jongeren van *So Far So Good* startten we op 1 april met de repetities en workshops. De jongeren kwamen overal vandaan. Een deel van hen deed al mee met *Angry Young Men* en het was mooi om bij hen het besef te zien dat ze daadwerkelijk wat kunnen leren en hun wereld kunnen vergroten en dat ze daarom ook nu weer verder wilden met ons.

REPETITIES EN WORKSHOPS

De mediagroep begon al snel met een serie workshops. Zo volgden ze trainingen in interviewtechnieken, MOJO (Mobile Journalism), podiumpersoonlijkheid, presentatie en dialoogvoering. De performancegroep ging aan de slag met Donna Chittick in haar dansrepetities. Fijn was het om te zien dat de professionals niet alleen mee repeteerden maar de jongeren ook begeleiden in de choreografie. Het klikte al snel tussen die twee werelden. Op alle fronten werd de lat hoger gelegd. De jongerenwerkers van SOL werden vertrouwenspersonen van de jongeren. De mensen van stichting In Dialoog leerden de jongeren hoe je het beste een gesprek kon voeren. Journalist Zoë Pinto e Neto gaf hen handvatten mee over hoe je het beste iemand kunt interviewen. De hoofdredacteur van OPEN Rotterdam TV gaf een workshop MOJO, waarbij je leert om met je mobieltje hoogwaardige reportages en video's te maken.

DE FOYERGESPREKKEN

De jongeren uit de mediagroep spraken het publiek aan in de foyer, met behulp van een foto én een dansvideo op een tablet, waarop een van de dansende jongeren uit de voorstelling te zien was. Aan de hand van de foto, stelden de jongeren vragen. Bijvoorbeeld: "Kent u deze jongen? Geloof u mij als ik u vertel dat hij onlangs een benzinepomp heeft overvallen? Welk beeld heeft u bij het zien van deze jongen of dit meisje?" Er volgde een gesprek en tussendoor probeerden de jongeren zoveel mogelijk mensen deel te laten nemen aan het gesprek. Vervolgens lieten ze een video zien waarop de jongeren dansten en stelden de vraag: "En als u dit ziet; welk beeld heeft u nu?"

Er werden letterlijk twee werelden bij elkaar gebracht; die van de jongeren en die van volwassenen, waarbij verschillende perspectieven aan bod kwamen. Daarnaast zag je ook duidelijk de impact op de jongere zelf. Bijvoorbeeld dat een jongere met volwassenen in gesprek raakte over polarisatie en beeldvorming en dat de vader van de jongere dat zag en ons dan vroeg: "Wat hebben jullie met mijn zoon gedaan? Ik herken hem niet meer. Normaal zou hij nooit zo met volwassenen in gesprek gaan." En daar deden we het ook voor.

Foto: WAT WE DOEN

JUST FRAMED

Voor de docu-serie *Just Framed*, trokken we filmmaker Wilson Duarte aan. De jongeren gingen aan de slag met de opnames, interviews en straatinterviews voor de serie. Ze waren inmiddels klaargestoomd om als volwaardige journalisten/filmmakers aan de slag te gaan. Elke werksessie begon met een redactievergadering om vervolgens te kunnen filmen en interviewen.

In elke aflevering staat een van de dansjongeren centraal, die vertelt over eigen ervaringen met beeldvorming en vooroordelen. Naast de monologen van de dansers, ging de mediagroep ook de straat op in Rotterdam-Zuid om mensen te interviewen over het onderwerp en zoveel mogelijk verschillende perspectieven te horen.

In het najaar werd de serie wekelijks uitgezonden op tv. Daar waar tijdens de opnames de jongeren hier en daar luchtig en soms zelfs nonchalant reageerden, was dat wel anders toen de serie werd uitgezonden. Hoe trots waren ze? Heel trots. En wij ook.

3.3 WAT WE SAMEN DEDEN

Samenwerken met andere partijen vinden wij niet alleen belangrijk. We vinden het ook leuk. Voor de docu-serie zijn we de samenwerking aangegaan met de lokale omroep OPEN Rotterdam TV. En dat beviel zo goed dat er nu gesprekken gaande zijn over een langdurige en intensievere samenwerking in de toekomst.

Wat een rijkdom, wanneer je beseft met wie je zo een goede relatie aan het opbouwen bent. De lokale omroep, stichting In Dialoog, het jongerenwerk, filmmakers, gemeente, deskundigen, noem maar op. En daar kwamen ook nog de drie theaters van de Zuid-Hollandse Theaterdelta bij.

Eerder in het jaar werden de eerste gesprekken gevoerd met Leidse Schouwburg (Leiden), Goudse Schouwburg (Gouda) en De Kunstmin (Dordrecht). Achterliggende gedachte was om elkaar te versterken in het vinden van nieuw publiek door samen op te trekken. En het jongerentrajec van *So Far So Good* bood daar goede kansen voor.

3.4 WAT WE NOG MEER DEDEN

Het leek alsof deze maanden alleen in het teken van *So Far So Good* stonden maar niets is minder waar. Tussen de repetities, workshops en later ook het spelen door, waren we ook bezig met andere bijzondere zaken. Grappig om te merken dat het net voelde alsof we die dingen 'er gewoon even naast deden'. Dat terwijl het niet de minste gebeurtenissen waren. Je zou je af kunnen vragen waarom. Hebben we het niet al druk genoeg? Ja, maar het is altijd goed om even uit je eigen veilige bubbel te komen en nieuwe mensen, partijen of disciplines te leren kennen.

KONINGS DAGCONCERT

Op woensdagavond 19 april waren Zijne Majesteit de Koning en Hare Majesteit de Koningin aanwezig bij het Koningsdagconcert in Ahoy Rotterdam. Traditiegetrouw wordt dit concert voorafgaand aan Koningsdag georganiseerd voor betrokkenen die zich hebben ingezet voor de organisatie van Koningsdag. Dit jaar was er een speciale editie in Rotterdam vanwege 10 jaar Koningschap en was het concert ook gratis toegankelijk voor publiek. Floris werd gevraagd om deze happening te regisseren en vorm te geven. Dit was natuurlijk een hele eer en tegelijkertijd een niet alledaagse klus.

Terwijl wij in een uitverkocht Ahoy op steenworp afstand van het Koningshuis, de burgemeester en allerlei andere hoogwaardigheidsbekleders zaten, werd het verhaal van een bruisend en divers Rotterdam op allerlei manieren verteld. De line-up van Rotterdamse artiesten bestond uit onder anderen Davina Michelle, Broederliefde met Winne, Gerard Cox en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Op Koningsdag werd het concert uitgezonden op nationale televisie, waar ruim 1,6 miljoen mensen naar keken.

Foto: Anne Reitsma

De actrices van *Angry Young Men* zongen en speelden, samen met een ensemble van kinderen en moeders, een lied uit de voorstelling.

Foto: Anne Reitsma

NOMINATIES EN AWARDS

Telkens wanneer we denken dat we klaar zijn met *Angry Young Men*, leert de werkelijkheid ons dat dat niet het geval is. Terwijl het team genoot van het Koningsdagconcert in Ahoy, werden op dezelfde avond in het Tropenmuseum (KIT) in Amsterdam de Buma Music in Media Awards uitgereikt. Het zijn de jaarlijkse onderscheidingen voor in de media werkzame componisten die hun werk gebruikt zien in film, televisie, commercials, games en/of podcasts. En laat het dan net gebeuren dat Benjamin Ankomah, de award in de categorie 'Experience' binnen harkte, voor de muziek die hij voor *Angry Young Men* componeerde. Dubbel feest was het die avond!

En alsof dat feest nog niet genoeg was, hoorden we dat *Angry Young Men* door de VSCD-Jeugdtheaterjury ook was genomineerd voor de Gouden Krekel, in de categorie 'meest indrukwekkende productie'. De jury noemde het stuk een 'belangrijke maatschappelijke voorstelling die niet onopgemerkt hoort te blijven'. Hoewel *Angry Young Men* niet specifiek werd gemaakt als jeugdtheaterstuk waren we natuurlijk blij met de nominatie.

3.5 AFTRAP VAN SO FAR SO GOOD

Net als bij *Angry Young Men*, traptten we ook met *So Far So Good* af in onze thuisbasis, Huis van de Wijk 't Klooster. Maar liefst drie weken lang was de theaterzaal van ons en speelden we voor scholen, maatschappelijke organisaties, buurtbewoners, theaterliefhebbers en gemeente. Het mooie van 'thuis' spelen is dat je ook echt een soort van gastheer bent. In hetzelfde gebouw waar we kantoor houden, hebben we gerepeteerd, zijn de workshops gehouden en hebben we publiek ontvangen.

Op de eerste rij zat de wijkagent (die we eerder spraken), met zijn collega. Na afloop vertelden ze met tranen in de ogen hoe alles weer naar bovenkwam en hoe knap de gebeurtenissen in theatervorm werden weergegeven. Ze hadden het er moeilijk mee aangezien ze zelf tijdens de rellen aan het werk waren, maar tegelijkertijd vonden ze het zo belangrijk dat ze beloofden al hun collega's hierop te wijzen.

Foto: Mo Alzoabi

Foto: Mo Alzoabi

3.6 DAG VAN BURGERSCHAP

Het Rotterdams Vakcollege De Hef en de MBO Theaterschool kwamen eind juni met studenten naar de voorstelling in 't Klooster. Die scholen waren niet alleen onder de indruk van de voorstelling, maar ook van ons jongeren-traject. En daarom wilden zij voor hun studenten en leerlingen dezelfde workshops als die onze jongeren (in een langer traject) hadden gevolgd. De scholen vroegen ons, net voor de zomer, om voor hen een interactief programma te ontwikkelen. Dit was in het kader van de Dag van Burgerschap (afsluiting van het studiejaar, waarbij studenten in aanraking komen met een maatschappelijk project in een wijk). De workshops werden gegeven door dezelfde workshopsleiders waar we eerder mee hadden gewerkt, behalve die van MOJO. Hiervoor hadden we weer een nieuwe samenwerkingspartij gevonden in Vuzed, een nieuw, klein mediabedrijf van Jessy en Hendley, twee jonge, enthousiaste filmmakers en social media experts. De samenwerking met hen gaat een vervolg krijgen bij een nieuw project in 2024.

Naast de fijne nieuwe contacten die we opbouwden met deze scholen, was het voor ons uiteraard een nieuwe uitdaging om zo een dag te organiseren voor deze groepen. Je hebt te maken met jongeren die je totaal niet kent en hoe hou je het interessant genoeg? Gelukkig werken we samen met workshopleiders die dit kunnen en voor ons gevoel was het een geslaagde dag waarbij de leerlingen niet alleen wat leerden maar ook met ons in gesprek gingen over de voorstelling en de onderwerpen die we behandelen. Het was een mooie overgang naar een welverdiende zomerstop.

Foto: Dave Adriaanse

WAT WE DEDEN

IN DE ZOMER

Rotterdam, 24 augustus 2023

Beste,

Hoe gaat het na de zomervakantie (als je vakantie hebt gehad)? Ik dacht in de laatste dagen van de vakantie dat ik eigenlijk nog niet uitgerust was. Maar toen ik terugkwam merkte ik dat ik weer andere dingen kon denken. Heel fijn en ook gek hoe je dan ineens weer dingen ziet die je vier weken ervoor niet zag. Op mijn eerste werkdag was ik in het centrum van Rotterdam. In een uur zag ik zeker vijftien, misschien wel twintig dak- of thuislozen. In ieder geval verontrustend veel. En ik dacht: “Hoe kan dit?” En daarna: “Zit hier een voorstelling in?” Toen was het werk weer begonnen.

We starten dit seizoen met iets heel bijzonders. Vanaf 20 september is onze filmische theatervertelling **Yemma** te zien op NPO Start. De laatste maanden sleutelden we aan het geluid, de kleurcorrectie en de montage en nu kan het de wereld in. Het is een gek idee dat waarschijnlijk meer mensen het, ouderwets gezegd, op TV gaan zien dan in de theaters. En dat er straks mensen, misschien jij wel, op de bank zitten te kijken naar wat acteur Yahya Gaier en ik in een repetitieruimte hebben bedacht. Ik ben heel benieuwd naar de reacties, maar achteraf is er geen gesprek in de foyer, dus hoor graag wat je vindt.

Twee dagen later start ook de landelijke tournee van **So Far So Good** bij onze coproductiepartner Theater Rotterdam. Heerlijk om eerst drie dagen in onze eigen stad te spelen en dan het land in te gaan. Ik heb zin om iedereen weer te zien, want de energie in die groep is zo goed. Acteurs, dansers en jongeren maken er op het podium en achter de schermen echt een feest van. En dat feest dat duurt tot 2 december als we afsluiten in Theater Zuidplein. Daar tussendoor spelen we op allerlei plekken in Nederland en kunnen we achteraf wel napraten in de foyer.

Voordat **Yemma** en **So Far So Good** te zien zijn staat er nog een ding te gebeuren. Dat is namelijk dat **Angry Young Men** misschien de Gouden Krekel wint op het Theaterfestival. Dus wij gaan daar in ons beste pak in ieder geval een goed feestje vieren en ook hopen dat we de prijs mee naar huis nemen natuurlijk.

Ik hoop dat je ook mooie dingen hebt om naar uit te kijken in de komende tijd.

Hartelijk,

A handwritten signature in black ink that reads "Floris". The signature is written in a cursive, slightly slanted style with a horizontal line above the first letter 'F'.

PS Toch nog een ding. Sinds een tijd werken we met een aantal andere gezelschappen aan een traject voor mensen met de ambitie om te groeien als zakelijk leider in de culturele sector. We doen dat onder de naam **Generator West**. Het is voor mensen die in Noord-Holland, Zuid-Holland of Utrecht wonen of werken. In dat traject krijg je een jaar lang de mogelijkheid om met een combinatie van praktijk, theorie en coaching een nieuw netwerk te creëren en jezelf te ontwikkelen tot de zakelijk leider die in jou schuilt.

4.1 DE LANDELIJKE TOURNEE

Na de zomerstop maakten we ons klaar voor de landelijke tournee van *So Far So Good*, waarvan de kick-off in Theater Rotterdam was, tevens coproductent. We trapt af met drie mooie voorstellingen, met op de vrijdagavond een groep studenten van Integrale Veiligheidskunde van de Hogeschool InHolland. Achteraf gingen zij in gesprek met stadsmarinier Sana el Fizazi, die de Beijerlandselaan in 'haar' gebied heeft. Het mooiste moment was toen Sana nog even de woordvoerder van de burgemeester erbij riep om het te hebben over hoe je in zo'n uitzonderlijke situatie met de media omgaat. Zijn antwoord: "Het maakt niet uit wat je zegt, als het maar oprecht is." Stof tot nadenken...

Op 6 september kwamen cast, crew en jongeren weer bij elkaar en hebben nog twee weken keihard gewerkt aan de voorstelling, de docu-serie en de foyer-gesprekken, alvorens naar de landelijke première te gaan op 17 september.

Heel erg bedankt voor gisteren!
Wat een goede keuze voor deze voorstelling!
Leerlingen waren (ieder op de eigen manier) echt onder de indruk.
Ik zag jongens op het puntje van hun stoel zitten die van te voren 'aan hun haren naar het theater gesleurd moesten worden.' Een meisje was verbaasd dat ook dit theater was en anderen graptten dat ze die avond maar niet te laat buiten moesten blijven🤔. Een groepje meisjes stond in de gang de dans na te doen, een beetje lacherig, maar ze moesten wel verrekke goed hebben opgelet om het zo goed na te doen... 😊

Kortom ze hebben de magie van theater beleefd.
Vrolijke groet,
Susan Docent Drama en
Cultuur Coördinator

♥ 2

Foto: Salih Kiliç

Foto: Salih Kiliç

4.2 THEATERDELTA ZUID-HOLLAND

In juni bezochten medewerkers van Goudse Schouwburg, Kunstmin en Leidse Schouwburg de voorstelling *So Far So Good* in 't Klooster. Zij namen ook publiek mee naar de voorstelling. Met deze theaters uit de Theaterdelta Zuid-Holland werken we aan nieuwe manieren om theater toegankelijker te maken voor nieuw publiek. Gezamenlijk ontwikkelen we lokale verdiepingsprogramma's, wisselen we expertise en ervaringen uit en bouwen we aan een lokaal ambassadeursnetwerk.

De samenwerking startte rond de voorstelling *So Far So Good*, die we op 11, 12 en 13 oktober respectievelijk in Gouda, Leiden en Dordrecht gingen spelen. Aangezien WAT WE DOEN rondom de voorstelling een jongerentraject had ontwikkeld, was de wens om onze jongeren te koppelen aan die van de drie steden. Nog voor de zomer hadden we na een aantal gesprekken met de theaters, een werkplan bedacht om na de zomer uit te voeren.

1. Ontmoeting en workshop

Op 20 september hadden we twee workshops gepland; de workshop voxpop (mening van het volk) maken met mobieltje en de workshop foyergesprekken. Doordat het concept al was uitgewerkt in het traject met de Rotterdamse jongeren, konden we effectief de andere jongeren inwerken. En om het veilig genoeg te maken voor hen, werden ze allemaal gekoppeld aan een van de jongeren van de mediagroep.

2. Straatinterviews

Op 28 (Gouda) en 30 september (Leiden en Dordrecht) reisde de mediagroep, samen met Rachid en Zoë af naar de drie steden om er samen met de jongeren van daar de straatinterviews te houden.

De straatinterviews (voxpath) stonden in het teken van het onderwerp beeldvorming. De hoofdvraag was: Hoe beïnvloedt 'beeldvorming' jouw leven?

Het was verrassend hoe snel de jongeren van de drie steden dit oppikten, met hulp van de mediagroep. Deze laatste nam in de eerste interviews het voortouw maar na een paar interviews al gingen de lokale jongeren het zelf doen. En dat leverde leuke en interessante inhoudelijke interviews op. Uiteindelijk heeft Zoë een selectie gemaakt en voor elke stad een aantal korte video's voor social media en in de foyers gemonteerd.

3. Foyergesprekken

Op 11, 12 en 13 oktober was de voorstelling te zien in de drie steden. En was het de beurt aan de jongeren om de foyergesprekken te voeren, een half uur voor aanvang van de voorstelling.

Van tevoren hadden we afgesproken dat de mediagroep het voortouw zou nemen in het aanspreken van mensen en de eerste vragen stellen. Zodra een lokale jongere er klaar voor was zou hij of zij het overnemen. Zelfs de jongeren die van te voren aangaven dat ze het spannend en zelfs eng vonden om mensen aan te spreken (sommigen durfden net voor we gingen starten eigenlijk niet meer), zag je in de loop van de avond opbloeien en zelfverzekerd en met plezier op mensen af stappen.

Het mooiste was de opmerking van een aantal lokale jongeren na afloop van de avonden: "Wauw, wat heb ik genoten. Wanneer is er weer iets om aan mee te doen?"

WAT WEDEN

IN DE HERFST

Foto: Wannes Cré

Rotterdam, 12 oktober 2013

Beste,

Hoe persoonlijk is jouw werk? Ik zou zeggen dat het mijne meestal best persoonlijk is, in de zin dat WAT WE DOEN zo goed is als de ideeën van de redactie, dus ook van mij. En als iets niet goed ontvangen wordt, of niet lukt, dan voel ik dat direct. Op dit moment is het werk extra persoonlijk. Ik ben de nieuwe voorstelling **Mensen zoals jij** aan het schrijven, waarbij ik voor een deel put uit mijn eigen familiegeschiedenis. En we zijn bezig met een grote vierjarige aanvraag vol ideeën voor de komende jaren, die goed genoeg moet zijn om je vanaf 2025 brieven te kunnen blijven schrijven. Een behoorlijk spannende combinatie.

Laat ik beginnen bij **Mensen zoals jij**. Dat wordt een voorstelling over families en geheimen. De ondertitel is 'de kracht van zwijgen'. Zoals ik zei, is het voor een deel gebaseerd op het zwijgen in mijn eigen familie. Maar het idee is mede ontstaan door de gesprekken met andere mensen over hun eigen ervaringen. Mensen met compleet verschillende achtergronden, die zelfs uit heel verschillende delen van de wereld komen. Dus het is een voorstelling over dat zwijgen, maar ook over het universele mechanisme van families.

Rondom de voorstelling ontwikkelen we ook **Match My Story**. Daarin gaat het over hoe zwijgen te doorbreken is en wat daar de kracht van is. We gaan o.a. een bijzondere avond in Verhalenhuis Belvédère organiseren, maar ook een 'videoketting' maken waarin mensen zelf bijdragen aan meer openheid door hun eigen ervaringen te delen. En we leiden jongeren op om vanuit hun eigen ervaringen met het publiek in gesprek te gaan na de voorstelling.

Ondertussen zijn er gelukkig ook dingen die zich al bewezen hebben en heel goed gaan. **So Far So Good** is nog steeds op tournee. We stevenen af op de dernière op 2 december in Theater Zuidplein. Ik geniet heel erg van de avonden waarop 'van jong tot oud' in de zaal zit.

Dan gebeuren de mooiste dingen, wanneer die wat onrustige jongeren en dat oudere publiek dat daarvan baalt samen stil worden en de voorstelling in getrokken worden.

Ook nog heel leuk om te vertellen: de vierdelige videoserie **Just Framed** is nu te zien op Open Rotterdam TV. Deze is gemaakt door de jongeren van de mediagroep van **So Far So Good**. Een mooie, integere inkijk in wat voor invloed beeldvorming kan hebben op iemands leven.

En dan heb ik nog wat dingen in de aanbieding die én bekend terrein én toch ook spannend zijn. Afgelopen jaar hebben we **Yemma** en **Angry Young Men** opgenomen. Rondom **Yemma** starten we een programma over cultuursensitief werken in de ouderenzorg samen met de gemeente Rotterdam. Op 7 december is de kickoff. Met de tv-opname als vertrekpunt hebben we een programma met gesprekken en nog meer georganiseerd.

We zijn rondom **Angry Young Men** al langer bezig om een workshop te ontwikkelen samen met SCIN, een onderzoeksplatform voor de biologische factoren die meespelen bij (het ontwikkelen van) crimineel gedrag van jongeren. Vorige week hadden we in het pittoreske Zwammerdam een eerste try-out voor een zaal vol onderzoekers en mensen die werken bij jeugdgevangenissen. Ook weer spannend, maar het leverde een prachtig gesprek op. Mocht je daar meer over willen weten, dan kan je ons altijd mailen op info@watwedo.nl.

Ik ga nog even aan het script van **Mensen zoals jij** werken, want vandaag had ik een inspirerend gesprek met een psychoanalyticus over intergenerationeel trauma en daarin ontstond een idee voor een scene. Misschien dat je kan raden welke scene het is als je komt kijken (vanaf 17 februari 2024).

Hartelijk,

Frois

5.1 EINDE TOURNEE

Op 2 december was de allerlaatste voorstelling van *So Far So Good*, traditiegetrouw in Theater Zuidplein. In aanloop naar de dernière merkten we in die laatste weken van de tournee dat bij sommigen de rek er een beetje uit begon te raken. Na negen maanden samenwerken ontstonden hier en daar kleine irritaties tussen jongeren onderling of met de professionele dansers en acteurs. Gelukkig konden we met zowel individuele gesprekken, als groeps gesprekken ervoor zorgen dat iedereen die laatste weken met plezier en passie de tournee afmaakte. Met de jongeren zijn we een avondje wezen bowlen om het groepsgevoel weer op te krikken maar ook om even iets anders te doen op een andere plek dan een theater. Dat werkte en we leerden dat we nog een volgende stap in de samenwerking met bijvoorbeeld jongerenwerkers of welzijnsorganisaties te maken hebben voor het begeleiden van de samenwerking met en tussen de jongeren.

Ondanks de vermoeidheid en drukte, keek iedereen uit naar die laatste voorstelling. Niet om er dan vanaf te zijn, maar om nog eenmaal samen te knallen. En dat deden we. In een volle zaal van Theater Zuidplein speelden we de laatste met net zoveel passie en enthousiasme als in de eerste weken van de tournee. Na afloop was het een zee van emoties die door het theater golfde. En er werd gedanst.

So Far So Good bracht ons veel blijdschap, nieuwe inzichten en nieuwe samenwerkingen. Het heeft veel gevergd van iedereen, ook van de jongeren. Ze werden, tijdens de tournee overal voor gevraagd. Of het nu om interviewverzoeken ging, nagesprekken of andere projecten buiten WAT WE DOEN; het ging maar door. Op een gegeven moment zijn we pas op de plaats gaan maken om hen te beschermen en zijn we aanvragen heel nauwkeurig gaan beoordelen en selecteren. Soms moesten we echt 'nee' zeggen, en ook dat moesten we leren.

Foto: Salih Kiliç

5.2 YEMMA IN THEATER ZUIDPLEIN

Een week later, stonden we weer in Theater Zuidplein. Niet met *So Far So Good*, maar met de filmische theatervertelling *Yemma*. Vanuit het actieplan Ouderen van de gemeente Rotterdam, hadden we namelijk de vraag gekregen om 6 dialoogbijeenkomsten rond het thema cultuursensitief werken in de zorg te organiseren. Het doel van deze bijeenkomsten is de blik verbreden en verder kijken dan de eigen achtergrond, het bespreekbaar maken van de communicatiekloof en het uitwisselen van ervaringen met zorg en mantelzorg. Te beginnen met een startbijeenkomst in Theater Zuidplein en de daaropvolgende bijeenkomsten in zorginstellingen in de wijken zelf.

De kick-off van deze serie bijeenkomsten was op 7 december. Ruim 250 professionals uit de zorg en mantelzorgers kwamen op dit evenement af, waarbij de centrale vraag was: Wat is ervoor nodig om, in een veranderende samenleving, de zorg in Nederland efficiënt en op maat aan te kunnen bieden aan een ieder die dat nodig heeft?

Het programma was compact, leerzaam en een uitnodiging om meer met elkaar in dialoog te gaan. Wethouder Faouzi Achbar opende de middag met een inspirerende toespraak en daarna keek de zaal naar *Yemma*. Het publiek was onder de indruk van het spel van Yahya Gaier maar vooral was er veel herkenning. Onder leiding van moderator Bahram Sadeghi gingen vijf panelleden met elkaar in gesprek. Het panel bestond uit managers in de zorg, mantelzorgers en zorgmedewerkers op de vloer én de auteur van het boek *Yemma*, Mohamed Benzakour zelf. Er werden praktijkvoorbeelden gedeeld en men ging dieper in op wat er moest gebeuren om iedereen zorg op maat te kunnen geven. Daarna gingen de deelnemers in groepjes verder in gesprek met elkaar. De belangrijkste vraag hier was: Welke vragen moeten wij meenemen als we later de vervolgbijeenkomsten in de wijken gaan organiseren?

Het was een inspirerende kick-off, met ook een theatraal tintje in de foyer: straatartiest Gerard Olthaar deed de ontvangst en verzorgde op zijn eigen humoristische wijze de gasten. Dit smaakte naar meer. De komende jaren volgen nog vijf bijeenkomsten.

Een hele bijzondere voorstelling over de liefde tussen zoon en moeder. De woorden die boven kwamen drijven na het zien van de voorstelling waren:

**Hartverscheurend, pakkend,
loyaal, eenzaamheid,
onvermijdelijkheid,
van regels kunnen afwijken.**

De intensiteit van de acteur is geweldig, subliem gespeeld door Yahya Gaier!

Groot applaus voor de makers!
#Yemma

WijkJury

Foto: Wannas Cré

5.3 CULTUUR&CAMPUS

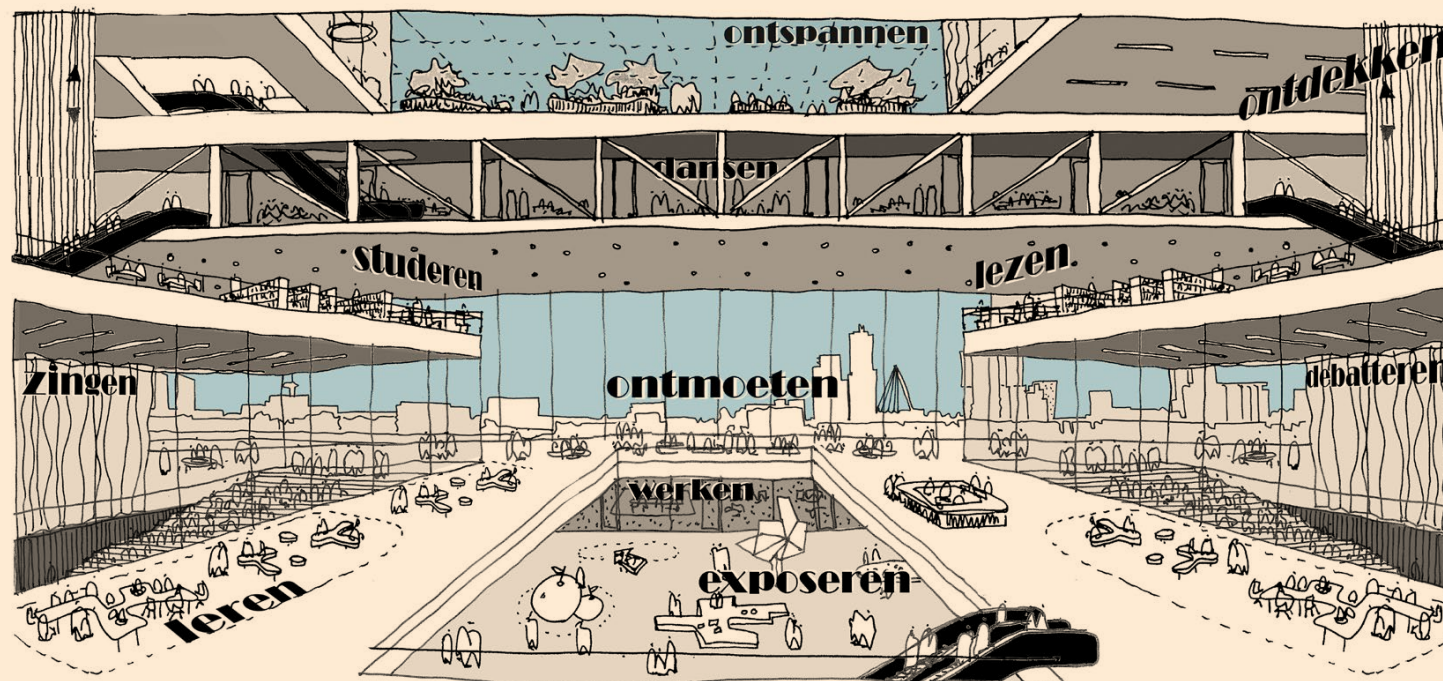
Waar de Cultuur&Campus op Zuid (een samenwerking tussen Codarts Rotterdam, Erasmus Universiteit Rotterdam, Hogeschool Rotterdam en de gemeente Rotterdam) nog even op zich laat wachten, moet het minder bekende zusje aan de Putselaan al in 2024 opengaan. In Feijenoord, op de grens van de Afrikaanderwijk en Bloemhof, vind je aan de Putselaan 178 een negentiende-eeuws schoolgebouw: de St. Louis-school. Het pand uit 1927 diende als basisschool, als klooster en later als werk- en woonruimte. Na een renovatie moet het gebouw in 2024 toegankelijk zijn als Cultuurcampus.

Het is een opstap naar de grotere campus en het is de bedoeling dat bewoners, kunstenaars, ondernemers, studenten en organisaties elkaar gaan vinden om elkaar te leren kennen, om samen kunst en cultuur te brengen bij buurtbewoners en om de omliggende wijken beter te maken. Het bij elkaar brengen van die verschillende werelden is belangrijk omdat er veel verschil in interpretatie leeft als het gaat om wat kunst en cultuur precies inhoudt. De een vindt henna-tattoos een vorm van kunst en de ander niet, om maar een voorbeeld te noemen.

De moeilijkheid is dat je studenten of kunstenaars wel een opdracht kunt geven om in een achterstandswijk aan de slag te gaan, maar als je de taal van die wijk niet spreekt of niet snapt, zal dat moeilijk worden. Daarom is de gemeente op zoek naar partners die die kloof enigszins kunnen dichten en die werelden kunnen verbinden met elkaar. WAT WE DOEN is gevraagd daar een rol in te spelen en we zijn dit najaar gestart met plannen te maken voor 2024.

Cultuur&Campus wordt een inclusieve, uitnodigende plek waar buurtbewoners, bezoekers, studenten, docenten, cultuurmakers, creatieve ondernemers, bedrijven en onderzoekers elkaar ontmoeten. Een plek om te leren en studeren, te ondernemen en onderzoeken, te ontmoeten en vergaderen, creëren, innoveren, exposeren en presenteren.

— cultuurencampusrotterdam.nl

Beeld: Cultuur&Campus

5.4 OP NAAR 2024

Het hele jaar door, tussen de lopende werkzaamheden door, zijn we bezig met voorbereidingen voor de nabije én verre toekomst

MENSEN ZOALS JIJ

Een voorstelling over stille taboes en openlijke geheimen. Over een familie die zwijgt. Aan de eettafel praten drie generaties met elkaar over van alles, maar niet over alles. Wat betekenen gesprekken als ziekte, verlangen en angst, niet op tafel mogen of kunnen komen? Met deze voorstelling stellen we de vraag: zijn taboes een universeel gegeven? En hoe open zijn we eigenlijk werkelijk in Nederland?

Zo stond het najaar vooral in het teken van onze nieuwste voorstelling *Mensen zoals jij*. Uiteindelijk vertelt de voorstelling een verhaal over de complexiteit van familierelaties en het effect van zwijgen binnen gezinnen. Floris vervlecht in dit verhaal zijn oer-Hollandse familiegeschiedenis met de ervaringen van mensen die hun wortels duizenden kilometers hier vandaan hebben en van wie de familie verhalen toch sprekend lijken op die van zijn eigen familie. Met deze persoonlijke voorstelling stelt hij de vraag: zijn taboes een universeel gegeven?

Op 18 december was de eerste lezing van het script en tevens de kick-off van het project. Naast cast, crew en redactie, zaten ook andere betrokkenen erbij, zoals de filmmakers van Vuzed, die een rol spelen in een onderdeel van het verdiepingsprogramma.

#MATCHMYSTORY

#MatchMyStory is een programma, dat we inzetten om onderwerpen waar weinig of niet over gesproken wordt, bespreekbaar te maken. We willen mensen bewegen om hun eigen verhaal te delen. Omdat praten bevrijdend kan werken. Dit doen we door een combinatie van verschillende ontmoetingen, trainingen, marketingcampagnes en cross-mediale activiteiten te organiseren. Het gaat hier dan niet zozeer om de inhoud van de verhalen zelf, maar om het stimuleren van openheid en verbinding. Want geheimen kunnen geheimen blijven, maar achter die verhalen schuilen onze overeenkomsten. En daar zijn we naar op zoek.

Als onderdeel van #MatchMyStory organiseerden we in november drie intieme groeps gesprekken, bij Floris thuis, voor en met de mensen waar we mee werken of mee gewerkt hebben; professionals, jongeren en een aantal spelers van *Hoe ik talent voor het leven kreeg*. Het waren bijzondere avonden, waarbij iedereen opvallend openhartig was in het delen van hele persoonlijke (familie)verhalen. Tegelijkertijd beseften we wat een rijkdom we bezitten als je kijkt wat voor soort mensen aan die keukentafel zaten en waar wij een werkrelatie mee hebben: acteurs, jongeren, jongerenwerkers, journalisten, videomakers, dialoog-experts, noem maar op. Ja, dan verschijnt er automatisch een glimlach.

Begin 2024 gaan we ook een preview avond in Verhalenhuis Belvédère organiseren en we leiden jongeren op om vanuit hun eigen ervaringen met het publiek in gesprek te gaan na de voorstelling. Hiervoor krijgen de deelnemers een serie trainingen van stichting In Dialoog. De jongeren komen letterlijk overal vandaan; een aantal heeft meegedaan aan *So Far So Good*, aangevuld met jongeren uit Leiden, Gouda en Dordrecht, in het kader van de samenwerking met de Theaterdelta.

Beeld: Caravaggio Ontwerp: Undog

TUSSEN KUNST EN MISDAAD

Op de valreep voor kerst startten we met het RIEC Amsterdam-Amstelland en Pompstation een zesdelige podcastserie op. In 2024 verschijnen zes afleveringen waarin makers van Nederlandse films, series en theater in gesprek gaan met misdadbesteders over hoe kunst een brug kan slaan tussen burgers en overheid.

2023 was een jaar waarin we de oogst binnen konden halen. De successen waren duidelijke gevolgen van onze drang naar groei en prestatie. Het was ook een tijd van door ontwikkelen, zowel intern, als extern. Dat blijft een voortdurend proces van groei, verbeteren en aanpassen aan veranderende omstandigheden. Het is een ontdekkingsreis waarbij we onszelf steeds opnieuw moesten uitvinden.

Een cruciaal onderdeel van dat door ontwikkelen was - en is nog steeds - investeren in de mensen en organisaties om ons heen. Dat constant zoeken naar de koppeling tussen wat wij doen en de samenleving is een prachtige reis, die veel toewijding, doorzettingsvermogen en flexibiliteit van ons vraagt.

Het was ook het jaar waarin we het resultaat konden zien van het langer werken met een persoon of organisatie. Hoe wij de opbouw en het behoud van het netwerk om ons heen hebben gerealiseerd, is een beproefde methode gebleken. Dat betekent niet dat het werk af is. Al doende leert men, en zo is dat ook bij ons. We blijven dat onderdeel van ons werk aanscherpen. Ja, het jaar van oogsten en door ontwikkelen zien we als een reis die ons rijker en wijzer achterliet dan we misschien hadden gehoopt.

Terwijl we, tussen het harde werken door, genoten van de oogst, keken we ook vooruit naar de toekomst, wetende dat het beste nog moet komen en dat de cyclus van groei en prestatie eigenlijk nooit echt eindigt. En dat maakt ons werk alleen maar interessanter.

Tot volgend jaar!

Rachid

